

КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

Вх. № 23/к.с. 20/02 До
Дата 10.01.03

КОНСТИТУЦИОННИЯ СЪД НА РБ

к.р. № 20/2002 г.
Където се споделят
9т и руганде на щетите
10.1.2003.
K. K. K.

СТАНОВИЩЕ

от М. Тервизов депутат в 39-то НС от
Местния съвет за Белград
По к.д. № 20/2002 г.

УВАЖАЕМИ КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД,

След запознаване с постъпилите по делото становища на Народното събрание, Министерски съвет, министъра на правосъдието, министъра на ОСВ и министъра на финансите бих желал да изложа допълнителни аргументи, във връзка със заявената в тях позиция:

Не може да бъде споделен аргументът, застъпен в становището на МОСВ и НС, че е невъзможно да бъдат отграничени екологичните вреди, причинени преди приватизацията от тези, причинени от новите собственици на обектите. Така например е посочено, че "не е възможно през 2002 г. да се изготвят доклади за стойностна оценка на екологичните щети за предприятия, чиято приватизация е осъществена през периода преди 1999 г. в които да се разграничат нанесените до момента на приватизация минали щети от тези, нанесени след приватизацията на предприятията" – становище на МОСВ. Това твърдение е невярно и в противоречие със съществуващата нормативна уредба. Напротив, налице е законова регламентация и методика за определяне размера на екологичните щети, както към момента на приватизацията, така и след това. В този смисъл следва да бъдат посочени Наредба за условията и реда за определяне отговорността на държавата за екологични щети, причинени от минали действия или бездействия, при приватизация /ДВ бр.97 от 09.11.1999 г./, Наредба №4 от 07.07.1998 г. за оценка на въздействието върху околната среда /ДВ бр.84 от 22.07.1998 г./, Указания на министъра на ОСВ от 1998 г. за обхват и съдържание на докладите за ОВОС, с които се създава методология и методика за оценка на екологичните щети. Част от тези подзаконовни нормативни актове са посочени и в становището на министъра на ОСВ. Важно е да се има предвид, че предприятията, чието производство въздейства неблагоприятно на околната среда, предоставят на съответното РИОСВ ежегодна информация за размера на замърсяванията. По този начин компетентните органи разполагат с необходимата база данни, позволяваща да бъдат определени причинените екологични вреди за различни периоди от време. Съответно, това дава практическа възможност да бъдат точно разграничени екологичните щети, причинени преди и след приватизацията на дадено предприятие.

На второ място не може да бъде споделено разбирането изразено в становището на МОСВ, че "приобретателят (приватизатор в случая) следва да приеме по опис имуществото, върху което получава права., като в противен случай той ще носи неограничена отговорност за неговите пасиви." Изводът който се прави е, че задължение на купувача е да отграничи щетите върху околната среда, настъпили до приватизацията

от тези, които ще настъпят след това. Този извод изцяло противоречи на съществуващата нормативна уредба.

Съгласно чл. 28 ЗППДОП, Министерският съвет определя задължителната информация, която трябва да се предостави на потенциалните купувачи при продажбата на дялове или акции от преобразувани предприятия. Видът и обемът на тази информация са подробно уредени в НАРЕДБА за условията и реда за предоставяне на информация при продажбите по Закона за преобразуване и приватизация на държавни и общински предприятия. Точка 9 от Приложение № 2 към чл. 2, ал. 4 на същата изрично посочва, че проспектът или печатният информационен меморандум следва да съдържа доклад за стойностната оценка на минали екологични щети за обект, който се приватизира. В чл. 6, ал. 3 от НАРЕДБА за оценка на обектите, подлежащи на приватизация е предвидено, че при оценка на обекти за приватизация задължително се взема предвид въздействието на производството върху околната среда и стойностна оценка на нанесените щети, за които новият собственик не носи отговорност. При това положение нормативната уредба е в пълна противоположност на заявената в становището на министъра на ОСВ теза, че купувачите по приватизационна сделка следва да изготвят оценка на екологичните вреди, причинени до датата на приватизация. Това задължение е на продавача и следователно държавата, чрез органите, извършващи приватизацията – Агенция за приватизация и съответното министерство – принципал, упражняващ правата на държавата, като едноличен собственик на капитала на приватизираното предприятие е следвало да го изпълни. Важно е да се отбележи, че на посоченото задължение кореспондира правото на купувача да получи информация какъв е конкретния размер на причинените до приватизацията екологични вреди от съответното предприятие. Трудно може да се приеме, че това право се погасява в гражданскоправните давностни срокове, доколкото то е предвидено в административен закон. Безспорно е, че при бездействие от страна на държавата да определи вида и размера на екологичните щети, причинени преди приватизационната сделка това може да бъде направено от купувача в който и да е покъсен момент. Точно тази възможност обаче се осуетява с текста на § 9 ал. 1 от ПЗР на ЗООС.

От изложеното се налага извода, че ако към момента на сключване на приватизационната сделка не е била изготвена ОВОС и оценка за размера на щетите, то отговорността за това е изцяло на държавата (приватизатор). Ето защо е недопустимо да се търси вина у купувачите за неизпълнение от страна на държавата на законовите изисквания за изготвяне на ОВОС и оценка на екологичните щети, причинени до приватизацията на дадено предприятие. Противното значи да се дерогира правния принцип, че никой не може да черпи права от собственото си противоправно поведение.

На следващо място, не може да бъде подминато обстоятелството, че част от аргументацията, изложена в становището на министъра на ОСВ е необоснована и страда от очевидни логически грешки. Както вносителят на законопроекта, така и министърът на ОСВ мотивират конституционността на § 9 ал. 1 ЗООС с невъзможност на държавния бюджет да поеме допълнителни разходи по репарирание на всички екологични вреди, настъпили преди приватизацията. Твърди се, че “гражданите като данъкоплатци и обществото като реципиент на публични блага: отбрана, сигурност, инфраструктура, здравеопазване и др. следва да се държи сметка защо парите им ще се използват, за да се поправят последиците от бездействието и немарливостта на отделни стопански субекти, които не са упражнили законните си права, когато са имали такава възможност и защо парите им няма да отидат за публичните блага, от които те имат нужда” – становище на МОСВ. Същевременно в същото становище се посочва, че новите

собственици на предприятия, чието производство замърсява околната среда успешно са провели процедурата по признаване от МОСВ на миналите екологични щети. За останалите се приема, че след като не са ангажирали отговорността на държавата са се дезинтересирали от тази възможност и следователно липсва интерес, който да бъде защитаван. Ако тази логика е вярна, то може да се направи извод, че бюджетът няма да бъде натоварен с разходи по репарирание на екологичните щети, настъпили в периода преди приватизацията на обектите, тъй като тези средства или вече са изразходвани или липсва интерес за това. Ето защо посоченият аргумент не намира своята логика дори по целесъобразност. Разбира се, една противоконституционна норма не може да намери оправдание за съществуването си с аргументи за целесъобразност, независимо от добрите намерения на нейните вносители.

Не може да бъде споделен и аргументът, че нормата на § 9, ал.1 от ПЗР на ЗООС, има само "декларативно, а не конститутивно действие".

По дефиниция правната норма има за цел да регулира определени обществени отношения. В този смисъл е юридически несъстоятелно разбирането, че конкретната норма на § 9 ал.1 от ПЗР на ЗООС има единствено "констатиращо действие и декларативен характер". Няма спор, че атакуваната материалноправна разпоредба преурежда вече регламентирани правоотношения и създава различен правен режим за правните субекти, участници в приватизацията. Това, заедно с нейното ретроактивно действие е в пряко противоречие както с конституционните разпоредби на чл.19 ал.2 и ал.3 и чл.17 ал.2 от КРБ, така и с чл.14, ал.1 ЗНА.

Прочие, подобно разбиране за характера и действието на тази норма е изложено в становището на министъра на правосъдието, постъпило по делото.

Тезата, развита в становищата МС и министъра на финансите, че до изменението на § 9, ал. 1 ЗООС /отм./, публикувано в ДВ бр. 12 от 1999 г. Държавата не е носила отговорност по силата на закона за причинените екологични вреди до приватизацията е необоснована. Според посочените становища "предприятията са юридически лица, различни и отделни от техния собственик, независимо дали това е държавата, физическо лице или ЮЛ."и само те са отговорни за екологичните щети причинени от тяхната дейност. Съгласно чл. 15, ал.1 ТЗ, предприятието е съвкупност от права, задължения и фактически отношения, а не ЮЛ. Ето защо извода, че задълженията на предприятието са част от неговото имущество, а не от имуществото на собственика и собственика не носи отговорност за тези задължения не намира законова опора. Едновременно с това в становищата се признава, че независимо от редакцията на § 9, ал. 1 ЗООС /отм./ до 1.02.1999 г. Държавата е поемала отговорност за миналите екологични щети в определени случаи на приватизация на предприятия, като се твърди, че това е ставало само на основание приватизационните договори.

Такава теза е абсурдна, тъй като в тези случаи Държавата е приела и изпълнила със средства от бюджета чужди задължения без законово основание. Това би представлявало сериозно закононарушение, тъй като Държавата, при наличие на законова забрана, по договорен път е ангажирала обществени средства за репарирание на екологични вреди, за които не е носила отговорност

Верният извод безспорно е, че Държавата е поемала отговорността за старите екологични замърсявания в изпълнение на собствени задължения именно на основание действащата нормативна уредба. Това се доказва и от мотивите, изложени от вносителя на законопроекта за ЗИД на ЗООС /отм./. Там е посочено, че въвеждането на разграничителния критерий с датата 01.02.1999 г. се налага по целесъобразност - за да бъде облекчен държавния бюджет. Обстоятелството, че отговорността на държавата за

миналите екологични вреди е произтичала от закона и в периода до 01.02.1999 г. се признава недвусмислено и в становището на МОСВ, представено по настоящето конституционно дело.

В заключение бих желал да отбележа, че изложените в становищата на НС, МС, министъра на ОСВ и министъра на правосъдието и министъра на финансите аргументи, разгледани по-горе, са неотнесими към принципния въпрос за конституционосъобразността на атакуваната норма и основателността на искането, предмет на настоящето конституционно дело.

С уважение: 